

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 29.

Stockholm den 29 Juli 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorter som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bok- handel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
--	---	---	---	---

En tysk Sverigekännare.

Sophie Charlotte von Sell.

Icke allt för ofta får vårt aflägsna Sverige med dess utanför de skandinaviska ländernas gränser för de flesta fullkomligt okända språk släppa till ämnen åt någon författare eller skald tillhörande de stora kulturfolken. Och af våra egna diktare är det ju endast några af de största eller mest populära, som genom översättning göras kända i utlandet. Af ett alldeles särskildt intresse är det därför att påträffa en tysk författarinna, som talar vårt språk nästan lika flytande som sitt eget, som med stor ifver studerar vårt lands historia och

där funnit stoff till ballader och som öfverflyttat svenska arbeten, i såväl bunden som obunden form, till tyskan.

Hennes namn, Sophie Charlotte von Sell, bör icke vara obekant för Dagnys läsare, då vi i numret af den 27 maj detta år hade nöjet att publicera en artikel af hennes hand, »Det tyska kvinnoförbundet», skriven på svenska, ett bevis på huru väl hon behärskar vårt språk. Intresserad af kvinnorörelsen ägnar hon sig dock först och främst åt rent litterär verksamhet. Som sextonårig skref hon sin första novell, hvilken hon fick införd i en tidning. Med en bok för unga flickor, »Fanny's Tagebuch», debuterade hon i egentlig mening såsom författarinna. En julpjäs, »Die Glocke von Helfenstein», har uppförts i Berlin samt i flere andra städer, och nu förbereder fröken von Sell till hösten utgifvandet af en större roman, »Die helle Nacht», hvars handling delvis är förlagd till Sverige.

För oss koncentrerar sig det speciella intresset för fröken von Sells författareskap kring en serie ballader med svenska motiv, sju till antalet och förlagda till olika tider. Den första, »Göstrik och Ingeborg», går så långt tillbaka som till hednatiden; så följer *Christina*, en dramatiskt starkt gjord bild

Promenadkläder och Kappor

Vid behof af dessa artiklar rekommendera vi en mycket god mellangenre af 1:ma svenska och engelska tyger, solidt svenskt arbete efter bästa utländska modeller. OBS! Med detta goda fabriksprisbillighet finnes ingen konkurrens.

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

S. M. Amundson

från Sverker den yngres tid; *Vor Sonnenaufgang*, behandlande Gustaf Vasas ungdom; *Zwei Frauen*, där en ypperlig och gripande kontrastverkan åstadkommes genom sammanförandet af den i Köpenhamn fångna Christina Gyllenstierna, stark ännu i motgången, och Christian II:s drottning Isabella, så olycklig midt i all yttre prakt. *Die Saat* besjunger en fyndig och vacker list, som uttänkts af en hos Erik den XIV fången skånsk adelsman för att få komma hem till sin brud; *Frau Emerentia* åter är en kraftig och liffull skildring af den tappra försvarerskan af Gullbergs fästning år 1611, och så till sist den först skrifna af dessa sju ballader, *Fredrik Bagge's Gebet*, en vacker skildring af huru en svensk präst i Marstrand, tvingad af de segrande danskarne att sjunga Te Deum, med stark röst beder för »König Carl». Denna ballad hade författarinnan tillfälle att under sin vistelse i Marstrand sommaren 1899 få läsa upp för konung Oscar, som åhörde den med stort intresse och i synnerhet fänslades af den målning af natursceneriet vid Marstrand, hvilken inleder balladen.

Troligen kommo de personliga sammanträffandena med konung Oscar, hvilka upprepades vid fröken von Sells förnyade sommarvistelser i Marstrand, henne att med särskildt intresse studera Oscar Fredriks dikter, och detta hade till följd att hon till tyskan öfverflyttade en del af dem, såsom *Aftonstjärnan*, *Östersjön*, *Die Jungfrau*, *En sång*, *Det stormar*, m. fl. Flera af dessa öfversättningar ha influtit i kalendrar och tidskrifter, och författarinnan hade glädjen att själf till konungen öfversända en och annan af dem.

I en helt annan genre har fröken von Sell användt sin öfversättarelang, då hon till tyskan öfver-

flyttade »Den undre världen», dessa gripande dagboksanteckningar af en af samhällets djupast olyckliga, hvilka genom utgifvarinnans, fröken Klara Johanson, pietetsfulla och varsamma behandling blifvit ett dokument af enastående värde. Fröken von Sells öfversättning är särdeles omsorgsfull och väl gjord.

Denna sommar har fröken von Sell ännu en gång gästade Sverige, och de ifriga biblioteksstudier hon bedrifvit tyda på att hennes intresse för svensk historia och litteratur alljämt är oförminskadt. Vi kunna förmodligen vänta, att hon upptar ännu några nya svenska ämnen för sin diktning. Detta är glädjande äfven i så måtto att man kan antaga, att med det större antalet dikter växer möjligheten att få dem samlade till ett helt, en cykel svenska ballader, och på så sätt publicerade skulle de kunna påräkna en högre grad af uppmärksamhet än utströdda hvar för sig i tillfälliga publikationer.

Ett särdeles angenämt sätt att få göra bekant- skap med de sju svenska balladerna, men hvilket endast är ett fåtal beskärddt, är att höra författarinnan själf deklamera dem. Med hela sin själ med i de strofer hon diktat, tar hon åhörarne helt, och de skiftande bilderna blifva i sällsynt grad lefvandegjorda genom det dramatiskt lifliga föredraget. Den starka och på samma gång mjuka och böjliga stäm- mans välljud förhöjer nöjet af den fulländade deklamationen. Fröken von Sell tänkte en tid på att utbilda sig till sångerska, en väg på hvilken hon säkerligen skulle gått långt, men genom någon skada, som hennes röst lidit, måste hon afstå från denna plan, och hon ägnade sig då helt åt sin litterära verksamhet, hvilken, som vi sett, är så nära förbunden med vårt lands historia och litteratur.

E. K-N.

Moderskapsförsäkring.

I.

Genom benäget tillstånd af författaren ha vi satts i tillfälle att i Dagny återgifva nedanstående artikel, hvilken tidigare publicerats i Social Tidskrift, häft. 5 för i år.

Det finnes få sidor i den moderna kapitalismens historia, som äro fyllda af så många svårlösta och vidtomfattande problem som den, hvilken handlar om kvinnoarbetet. Ehuru kapitalismen ingalunda är den första ekonomiska tidsålder, där denna fråga sett dagen, så intager den likväl inom dess hastigt svängande horisont en så bred del af grunden, att de flesta stråkvägar leda öfver dess område och många stråla ut därifrån.

Redan medeltidens städer hade sin kvinnoarbetsfråga. Hemmets produktion gaf visserligen ännu sysselsättning åt de flesta kvinnohänder. Men det fanns redan då

arbetslösa, arbetssökande kvinnor. Det gafs kvinnor, som arbetade i männens yrken, det fanns kvinnliga läkare, och inom klostrens murar arbetade kvinnorna som skrifvare och translatorer. Men främst var det spinnandets under långa generationer nedärfda färdighet, som grundlade kvinnans yrkesarbete: under skratiden se vi inom textilarbetet kvinnliga skrän växa upp, kvinnliga arbetsgifvare och mästare sköta sin näring. Så kommer, med skräväsendets kamp mot den anbrytande världsekonomiska utvecklingen, dess sjunkande afsättningsmöjligheter. All konkurrens måste hållas fjärran, och främst skulle då den löntryckande kvinnliga konkurrensen spärras. Kvinnorna trängdes ut ur skrän. Men samtidigt — vi befinna oss i midten och slutet af 1700-talet — bryter den

moderna ekonomiska tiden in och med den nya förvärfsmöjligheter för kvinnan. Förlagsindustrien behöver dem som hemarbeterskor, manufakturerna och fabrikena som flinka händer vid spinnmaskiner och mekaniska väfstolar.

Kapitalismens signatur är framför allt denna: en otroligt ökad möjlighet till ränteafkastning för allt kapital. I detta kapitalismens väsen ligger också sträfvandet att gifva kapitalet den *högsta* möjliga ränteinkomsten. Hvad var då självklarare än att industrialismen skulle söka att i vidsträcktaste grad ersätta mansarbetet med det billigare kvinno- och barnarbetet? På detta sätt växte kapitalets afkastning, men inleddes också en djupgripande omhvälfning af de lägre folkklassernas lefnadsställning. Kvinnorna drogos in i arbeten af hvarje slag, utan hänsyn till om deras fysiska eller psysiska jag lede obotligt därunder. Yrkesarbetet blef en nödvändighet för en alltjämt och ännu ständigt växande skara af kvinnor, där det tidigare varit en nödfallsutväg för ett litet fåtal. Arbetarklassens kvinna blef och är icke längre främst dottern, hustrun och modern, utan arbeterskan, hvilken genom lönarbete förtjänar sitt eget bröd eller det plus till familjens bröd, som är nödvändigt för att denna skall kunna lefva.

Men kapitalismens insats i kvinnoarbetsfrågan är icke uttömd härmed. Den har beröfvat alla kvinnor mycket af de arbetsmöjligheter, som hemmet fordöm gaf. Den har skapat storstädernas svindlande jordränta och tvingat fram hyreskasernernas stenökningar, hvilka kvävt de sista utsikterna till ett af de sundaste kvinnoarbetena: den egna trädgårdens skötsel. Kapitalismen har således icke blott lagdt ett tungt ok på arbetarkvinnans skuldror — den har också medfört tomhet för de högre klassernas kvinnor, särskildt de vuxna, ogifta döttrarna, gjort deras händer sysslolösa och för mycket stora delar af dem skapat yrkesarbetets tvång.

Det är blott ett yrke, ett af kvinnans kall, för hvilket vår tids ekonomiska lif visat ett mycket ljumt intresse, och det är moderskallet. Här skall icke diskuteras, huruvida yrkesarbetet för kvinnans egen del i allmänhet kan ersätta moderskapet. Jag vill gärna tro, att så icke är. Den kvinna, som nödgas afstå från hvad kärleken och moderskallet äro ägnade att skänka de flesta kvinnor, beröfvas väl sannolikt något af en lifvets utveckling och lycka, som intet annat förmår uppväga. I det moderna samhället är ju emellertid moderskallet i allmänhet bundet vid äktenskapet. Hvilka moralens utropstecken man sätter efter det i annan form nådda moderskapet kan vara en bisak, så länge vår nuvarande ekonomiska och sociala organisation allt för ofta gör det liktydigt med elände. Äktenskapet är emellertid, ekonomiskt sedt, icke heller längre i samma gynnsamma ställning som förr. Från att ha varit en harmonisk enhet mellan två producenter, båda nödvändiga för hvarandra, är det i hufvudsak numera för vissa befolkningsskisser endast — sit venia verbo — en konsumtionsförening, uppbyggd på hustruns och barnens underhåll genom mannens förvärfvarsarbete. Då nu detta arbete inom allt flera af de högre klassernas yrken lämnar ett jämförelsevis blygsamt ekonomiskt resultat, men lefnadskostnader och behof alltjämt befinna sig i stigande, så föl-

jer här af minskad äktenskapsfrekvens och således inom dessa klasser: ett ökad antal kvinnor, som gå ogifta genom lifvet.

Inom arbetarklassen får denna bild likväl en annan karaktär. Äktenskapsfrekvensen torde här näppeligen vara stadd på återgång. Men hvad som kännetecknar läget hos denna klass är att mannens inkomst icke räcker till för att uppehålla familjen, att således kvinnans arbetskraft måste tagas i anspråk, om nöden skall hållas från dörren. De högre klassernas döttrar fylkas i regel oåterkalleligen till yrkesarbetets skaror, först sedan moderskallet förvägrats dem, arbetarklassens kvinnor måste fylla den dubbla uppgiften af förvärfvarsarbete och moderskap.¹

Statistiken ger endast sällan möjlighet till någon föreställning om antalet af de arbetarkvinnor, som utom sitt arbete ha hem och barn att sköta. Men helt visst är deras antal mycket betydande. Om vi icke särskildt nämna de ogifta mödrarna, så finna vi här hemarbeterskornas undandolda hopar, vidare torparnas och statarnas hustrur samt, först och sist, industriens stora skaror af gifta kvinnor och änkor.

Det är vid dessa sistnämnda kvinnors förhållanden, som alla reformsträfvanden på detta område hittills knutit fast. Redan tidigt har man måst komma till insikt om att i dessa mödrars yrkesarbete låg en fara icke blott för en viss grupp af individer eller för en särskild klass, utan för hela det folk, af hvilket de utgjorde en del. Alla länders sociala lagstiftare ha visat sig äga förståelse för att här något hotade, och därför äga de flesta af världens fabriksarbeterskor i denna stund ett visst legalt skydd. Kanske har det vid genomförandet af dessa lagar ofta hägrat som mål för en och annan, hvilken sökt tränga till frågans botten, att förbjuda yrkesarbete af denna art för alla hustrur. Denna utopi tillhör emellertid sannolikt icke de enbart lyckobringandes klass. Hvad man däremot utan tvifvel bör sträfva för är att ordna kvinnans, särskildt hustruns yrkesarbete så, att det inskränkes till förmån för och anpassas efter de kraf moderskallets utöfvande ställer på henne. För arbetarkvinnan i hennes nuvarande ställning vore möjligheten af en harmonisk samverkan mellan yrkesarbete och moderskap helt visst idealet.

Bland alla de tankar, som framkallats af önskemål sådana som dessa, torde på den sociala lagstiftningens område få vara af mer omfattande betydelse och äga större förutsättningar att åvägabringa verkliga, praktiska fördelar än den som rymmes i moderskapsförsäkringens idé.

II.

Det är egentligen ägnadt att förvåna, att de reformsträfvanden, som numera i allmänhet sammanfattats under moderskapsförsäkringens rubrik, icke förr än på de sista åren kommit att tillhöra den aktuella socialpolitiken. Ty det är nu klart för hvar och en, som reflekterat öfver den fabriksarbetande moderns ställning, att det kraf, som

¹ R. Wilbrandt ger i ett litet arbete "Die Frauenarbeit", Leipzig 1906, en koncis och levande framställning af de här antydda problemen.

bär upp denna nya försäkringsart, i själfva verket är ett mycket näraliggande korrelat till det lagliga skydd, som arbeterskan åtnjuter i de flesta länder: den obligatoriska barnsängshvilen. Man har till sist, men, som det vill tyckas, märkvärdigt sent kommit till insikt om det haltande i en bestämmelse, som förbjuder en människa att arbeta under en viss tid, men som icke ger någon anvisning på, hur hon skall finna sitt uppehälle under denna tid, ehuru det är väl känt, att hon sannolikt icke äger någon sparad slant att lefva på, utan snarare behöfver drygare inkomster än eljest under den tid förbudet varar. Arbetarlagstiftningens speciella kvinnoskyddsparagraf med dess bestämmelse om förbud mot arbete under fyra veckor efter nedkomsten har sålunda i tillämpningen kommit att få ett sken af grymhet öfver sig, hvilket lagstiftaren ursprungligen gifvetvis icke afsett, men som det måste bli en plikt för våra dagars reformarbete att undanrödja. Ty först då kan af detta stadgande bli icke blott en välment anmaning, hvars efterkommande man på alla sätt söker såvidt möjligt undandraga sig, utan i stället ett verkligt skydd, till varaktig båtnad för modern och släktet och för den arbetande kvinnans hela ställning. *)

Det bör emellertid icke förglömmas, att moderskapsförsäkringens idé icke är uttömd med en lösning af det problem, som närmast blifvit dess upphof. Den gömmer i sig krafvet på att göra barnsängshvilen ekonomiskt möjlig icke blott i de fall, där lagen tvingar till den, utan ock för alla de mödrar, som icke falla under en arbetarskyddslags domvärjo, men för hvilka ett understöd af denna art är lika välbehöfligt och lika välsignelsebringande. Hela denna tanke mynnar således ut i en sträfvan att trygga alla fattiga mödrars hälsa och deras nyfödda barns lif — ett af de sträfvanden således, hvilka i bokstafligaste mening äro liktydiga med arbetet på ett helt folks sunda växt och fortbestånd.

Endast tvänne länder i världen äga i närvarande stund mera betydande institutioner, som kunna hänföras till moderskapsförsäkringens kapitel. Det är den obligatoriska och den frivilliga försäkringens båda klassiska länder, Tyskland och Frankrike. Det förra landet har gifvit plats åt moderskapsförsäkringen inom sin sjukförsäkrings ram, det senare äger en stor själfhjälpskassa med moderskapsförsäkring som uteslutande uppgift.

Den tyska sjukförsäkringslagen föreskrifver, att den kvinna, som under det sista året, före förlossningen räknadt, minst sex månader varit medlem av sjukkassa, skall under minst sex veckor efter nedkomsten åtnjuta ett sjukunderstöd till samma belopp som för annan sjukdom, d. v. s. uppgående till omkring hälften eller högst tre fjärdedelar af daglönen. Denna bestämmelse, hvilken ju bär moderskapsförsäkringens typiska prägel, är utan tvifvel af den största betydelse såsom en solid hörnsten för allt vidare arbete på denna grund inom landet. **) Den represente-

*) Se härom närmare *I. Jundell*, "Modersskydd", Social Tidskrift, 1908, h. 2, ss 51—62.

**) Under de 25 åren 1883—1908, som sjukförsäkringslagen varit i kraft, ha de tyska sjukkassorna utbetalat omkring 45 milj. kronor i understöd åt barnsängskvinnor. Under det sista året har denna summa uppgått till omkring 5 miljoner kr.

rar emellertid ingalunda systemets fulländning. Dels gäller den tyska sjukförsäkringens tvång endast en begränsad krets af arbeterskor — alla jordbrukets kvinnor, hemarbeterskorna, tjänarinnorna stanna utanför. Dels är den summa, som af kassorna utbetalas i understöd, och som icke på långt när uppgår till fulla lönen, otillräcklig, särskildt då arbeterskans utgifter under barnsängstiden gifvetvis äro drygare än eljest. Därför fordrar man också allmänt en sådan revision af hithörande bestämmelser i lagen, att dess giltighetsområde utsträcker till så vida kretsar af de ekonomiskt svaga kvinnorna som möjligt samt att sjukhjälpen föreskrifves skola utgå med lönens fulla belopp. Professor P. Mayet, den tyska sjukkassestatistikens chef, hvilken gjort mer än alla andra tyskar för att främja denna frågas lösning, pläderar dessutom varmt för uttömmande stadganden om arbetsförbud och försäkring äfven under viss tid före nedkomsten, om kostnadsfri förlossningshjälp samt om premier åt de mödrar, som själfva amma sina barn. Det ser dock ut, som om dessa önskemål tillsvidare måste läggas i de realiserbaras fack. Det regeringsförslag rörande en revision av Tysklands hela försäkringslagstiftning, som för några veckor sedan offentliggjorts, har nämligen af alla de ofvannämnda reformkrafven endast upptagit frågan om försäkringens utsträckning, men också löst denna på ett ur den här föreliggande synpunkten synnerligen tillfredsställande sätt.

Såvida det icke lyckas moderskapsförsäkringens många vänner i Tyskland att äfven få öfriga kraf beaktade vid sjukförsäkringslagens omarbetning, så kommer tillsvidare troligen en annan stat att göra tyska riket äran stridig såsom föregångsland ifråga om detta nya kapitel ur den sociala lagstiftningen. Detta land är Österrike, Europas näst den västra grannen förnämsta tvångsförsäkringsland. Det stora förslag till socialförsäkring, som där föreligger sedan ett halfår, låter sjukförsäkringen icke blott omfatta allt hvad arbeterskor heter, utan bestämmer dessutom särskildt rörande barnaföderskor, att understöd åt dem skall utgå med en och en half gång den sedvanliga sjukhjälpen, hvarigenom denna i detta fall kommer att i regel uppgå till lönens hela belopp. Detta det österrikiska lagförslagets stadgande, hvilket efter allt att döma utan vidare kommer att godkännas af parlamentet, skulle för första gången i sociallagstiftningens historia förverkliga det väsentliga i moderskapsförsäkringens grundtanke. —

Frankrike intager i här föreliggande fråga en särställning i mer än ett afseende. Som tidigare nämnts, har man där försökt en lösning på den frivilliga försäkringens väg och detta långt tidigare än problemet väckts till lif inom öfriga länder. Men vidare är denna sträfvan så mycket anmärkningsvärdare, som Frankrike är ett af de mycket få länder i Europa, hvilka icke äga paragrafen om obligatorisk barnsängshvila i sin kvinnoskyddslagstiftning. Här kan frågan således mer än annorstädes sägas ha trängt fram, burend endast af sin egen kraft.

År 1866 bildades i Mülhausen af en grupp arbetsgifvare en "förening för barnaföderskor". Arbeterskor och arbetsgifvare inbetalade hvar fjortonde dag med lika andelar till föreningens kassa ett för ingendera parten betung-

ande belopp. Häremot erhöilo arbeterskorna under sex veckor efter nedkomsten ett understöd, som ersatte lönen och beredde dem möjlighet att ägna sig åt sig själfva och barnet. Efter mönster af denna förening bildande år 1892 tvänne parisare en kassa benämnd »*La mutualité maternelle*», i hvilken alla slag af arbeterskor och biträden i en ålder af minst 16 år kunna gå in som medlemmar mot erläggande af 3 francs (kr. 2,16) per månad. Efter nio månaders medlemsskap är en delägare i denna kassa berättigad till en barnsängshjälp af 12 francs (kr. 8,65) i veckan under fyra veckor samt dessutom en amningspremie af 10 francs, således tillsammans 58 francs (kr. 41,75). Dessutom medgifva särskilda fonder utbetalande af förlängdt understöd i mån af behof samt af vissa mindre belopp åt arbeterskor, som föda tidigare än efter den stadgade minsta medlemstidens förlopp. Till kassans verksamhet har knutits ett vidt utbreddt system af andra moderskyddsinsrättningar: förlösningshem, mjölkdroppar, småbarnskliniker o. s. v. Dessutom är rörelsen numera ingalunda begränsad till Paris, utan spridd öfver hela landet genom sektioner och lokalföreningar. Den har i vidsträktaste grad understöds af den enskilda välgörenheten och på sistone äfven af staten, som för 1908 beviljat moderskapskassorna ett understöd af 400,000 francs.

Det välgörande inflytande dessa institutioner utöfvat, särskildt på barnadödlighetens område, synes vara lika oomtvistligt som lärorikt. Det har visat sig, att kassornas medlemmar nästan undantagslöst afhållit sig från arbete under den tid hjälpen utbetalats och att de i stället ägnat sig åt skötseln af sin hälsa och åt sitt barn, som fått den enda lämpliga näringen: modersmjölken. Af 1,000 kvinnor, som tillhörde dessa kassor, ammade under 1908 ej mindre 871 själfva sina barn. Endast 3 à 4 procent af dibarnen dogo före ett års ålder, en synnerligen låg siffra, särskildt då man tar i betraktande, att det här är fråga om barn af fattiga föräldrar och att siffran likväl är *dubbelt bättre* än motsvarande tal för barnadödligheten inom de burgna klasserna. De franska moderskapskassornas resultat måste således i detta afseende betecknas som lysande, och just dessa siffror, med deras hänvisning till hvad en väl ordnad moderskapsförsäkring betyder för barnadödlighetens sänkande, yppa en af de viktigaste bland de driffjädrar, som vållat hela denna frågas framförande.

Det är därför beklagligt, att det franska exemplet utom landets gränser hittills haft att glädja sig åt så liten efterföljd. Italien äger visserligen ett halft dussin kassor af samma art, men med ett obetydligt antal medlemmar och svag organisation. I Tyskland har tanken på allra sista tiden tagits upp i Karlsruhe, och intresset synes vara på uppgång äfven på några andra håll inom riket. Men detta är också allt. Likväl är de franska moderskapskassornas idé så fruktbarande och deras föredöme så uppmuntrande, att man endast kan uppmana hvarje för frågan än så litet intresserad person att söka sprida kännedom om dem. Sannolikt äro de icke problemets sista och fullgiltiga lösning. Men för alla länder med icke obligatorisk sjukförsäkring — således för hela Europa med undantag af Tyskland, Österrike och Ungern — kunna de i hvarje händelse

för många kvinnor representera en lösning ad interim, som bör vara både antaglig och utförbar.*

Italien tillhör dessa sistnämnda länders klass. Där står det första förslaget till frågans lösning efter ett helt nytt system för närvarande på dagordningen. Genom en lag af 1902 fingo Italiens industriarbeterskor det skydd, som förbud mot arbete en månad efter nedkomsten kan bjuda. Man insåg emellertid nästan omedelbart, hvad man i många andra länder behöft så lång tid att komma till insikt om — att detta arbetsförbud tarfvade ett komplement i en likaledes af staten påbjuden försäkring under motsvarande tid. Redan 1903 föranstaltade således det italienska industri- och handelsdepartementets arbetsstatistiska byrå en undersökning rörande förutsättningarna och villkoren för en obligatorisk moderskapsförsäkring. I anslutning till denna enquête framlade regeringen år 1906 ett lagförslag rörande »inrättande af en moderskapskassa». Enligt detta förslag skulle alla af föreskriften om den obligatoriska barnsängshvilan berörda kvinnor mellan 15 och 20 år försäkras hos en gemensam statskassa. Årsbidraget skulle delas lika mellan arbetsgifvaren och arbeterskan samt utgå med dubbla daglönen inom någon af de sju löneklasser, i hvilka arbeterskorna skulle indelas, samt understödet utbetalas med tre fjärdedelar af lönen under en månads tid. Den kommitté inom parlamentet, som behandlade detta lagförslag, afslutade sitt arbete i december 1907. Förslaget hade då väsentligt förenklats, så att löneklassindelningen strukits och ersatts med ett för alla gemensamt årsbidrag af Lire 1,50 (kr. 1,08) och ett understöd af Lire 30 (kr. 21,60).**) Detta kommittébetänkande har ännu icke behandlats i parlamentet.

III.

Den hastiga öfverblick af de vunna positionerna på moderskapsförsäkringens område i Europa, som här ofvan lämnats, visar, att frågans läge gifvetvis är gynsamast i tvångsförsäkringens länder. Den franska frivilliga försäkringen har visserligen nått vackra resultat, men den förutsätter en långtgående enskild offervillighet, hvilken måhända icke öfverallt förefinnes, och dess omfattning är, trots allt, ännu icke allt för betydlig. Det italienska exemplet åter visar, hur man i ett land med frivillig försäkring icke sett någon annan möjlighet till problemets lösning än att låta staten proklamera tvång.

Nu intaga som bekant de flesta länder i världen ifråga om sjukförsäkringens anordnande samma ställning som Italien. Denna gren af den sociala försäkringen har tidigast utbildats på den frivilliga principens grund och den har fortfarande sitt hufvudsakliga fäste på denna. Ett tillägg till detta försäkringskapitel, som icke söker att bibehålla samma jordmån, måste alltid väcka betänkligheter. Det är troligt, att det låte sig forma till en nog så vacker

*) Pariskassan understödde under åren 1892—1907 11,086 mödrar.

**) Förslaget stöder sig på den beräkningen, att af landets 500,000 arbeterskor 4,5 proc., d. v. s. 22,500, årligen skulle behöfva understöd. Årsbidraget skulle således uppgå till Lire 750,000, understöden till Lire 675,000.

byggnad i teorien, men det är dessvärre mycket sannolikt, att dess tillämpning skulle erbjuda djupgående praktiska svårigheter. En obligatorisk moderskapsförsäkring af den italienska typen med en statens kassa som centralorganisation skulle få att kämpa med invecklade förvaltningstekniska problem och skulle dessutom aldrig komma mer än en begränsad del af de kvinnor till godo, som vore i behof af dess stöd. Om en moderskapsförsäkring skall bli af värde och nytta för ett folk, som genom själfhjälps ordnat sin sjukförsäkring så måste den bygga upp sin organisation på, icke utanför, de bestående själfhjälpskassorna och utsträcka sin verkningskrets till äfven andra delar af kvinnovärlden än dem som fylla fabrikerna.

När den svenska riksdagen förra året på grund af en framställning af den outtröttlige socialmotionären Edv. Wavrinsky beslöt skriva till Kungl. Maj:t och begära utredning och förslag i moderskapsförsäkringsfrågan, så uttalades uttryckligen den åsikten, att denna fråga borde ordnas genom statens medverkan, men i anslutning till sjukassorna. Denna fullt klara princip är också den enda ledtråd som gifvits åt trenne sakkunnige, *) i hvars händer regeringen sedermera lagt ärendets vidare utredning.

Det svenska sjukasseväsendet är en af de sociala rörelser, som på de senaste åren visat de kraftigaste utvecklingstendenserna. Särskildt har sammanslutningstanken vunnit insteg inom sjukassefolkets led och där gifvit upphof till organisationer af betydelsefullt slag. De svenska sjukassorna vänta dessutom af en väl sannolikt inom en snar framtid genomförd revision af sjukasselagen ökad styrka och ökade möjligheter till framåtgång. De skulle således möta nya kraf på sin arbetsvilja och uppgiftskrets med stora förutsättningar att kunna lyckligt genomföra dem.

Det är således troligt, att en moderskapsförsäkring, som infördes i direkt anknytning till våra sjukassor, skulle från början ha funnit den lyckligaste formen för sin organisation. Visserligen är antalet kvinnliga medlemmar inom sjukassorna icke särskildt stort. Det torde vid 1907 års slut ha uppgått till omkring 125,000, således icke ens 10 procent af rikets kvinnor i åldern 20—50 år. Men dels är ett icke obetydligt antal sjukassor sedan gammalt öppet endast för män och dels har intresset för sammanslutningssträfvanden bland kvinnorna som bekant hittills på de flesta håll icke varit allt för stort. Gåfves emellertid nu genom statens förmedling en särskild anledning för sjukassorna att ägna sig åt en speciell kvinnoskyddsuppgift — de lämna f. n. endast undantagsvis sjukhjälp åt barnaföderskor — så är det mycket troligt, att antalet kvinnliga sjukassemedlemmar skulle hastigt växa. Helt visst vore det för sådant ändamål förmånligt, om sjukassornas alla delägare, både de manliga och de kvinnliga, såväl gifta som ogifta, bidroge till den del af moderskapsförsäkringens kostnader, som komme att falla på sjukassorna. Den andra delen af dessa kostnader, hvilken skulle

bli statens anpart i försäkringen, kunde måhända lämpligen regleras genom en praktisk form för återförsäkring i en gemensam, offentlig kassa. Statens bidrag borde vidare graderas i förhållande till det barnsängsunderstöd kassan beviljade, dock så, att detta måste hållas inom vissa föreskrifna gränser såväl till storlek som till varaktighet. Såvidt möjligt torde dessutom moderskapsförsäkringen böra göras till en af kassornas obligatoriska förmåner, ehuru måhända en öfvergångstid med lindrigare bestämmelser kan vara nödvändig, innan detta mål nås. *) —

Hela denna fråga har således redan ryckt oss närmare än hvad mången tror. Men hvad vi måste göra klart för oss, innan vi gå till en första praktiska lösning af dess problem, är att mellan den tiden och nu måste ligga en period af liflig verksamhet från deras sida, som förstått att det här gäller att bevaka ett af samhällets viktigaste intressen. En period af upplysning framför allt, af upplysning om hvad en lämplig tids verklig hvila betyder för våra fattiga mödrar, hvad det betyder för deras barn att få den näring och den vård de själfva kunna gifva dem. En sådan upplysningsverksamhet på bredaste möjliga grundval är ett af folkbildningens mest försummade kapitel, men det är ingångsporten till förståelsen af det väsentliga i det vidtomfattande sociala reformkraf, som samlats i moderskapsförsäkringens paroll.

*) Den danska sjukasseinspektören *F. Wittrup*, har i ett föredrag i Nationalekonomiska föreningen i Köpenhamn lämnat ett intressant bidrag till denna frågas praktiska lösning. Föredraget finnes f. n. tryckt i "Tidskrift för Arbeiderforsikring", jan. 1909, ss 293—312.

M. MARCUS.

Till Dagnys prenumeranter.

För att möjliggöra ordnandet af semesterförhållandena på redaktionen ha vi med styrelsens medgifvande beslutat utgifva tvänne sextonsidiga nummer den 15 och 29 juli för att åter från den 12 augusti hvarje vecka utsända tidningen med dess vanliga, mindre antal sidor. Vi hoppas att våra prenumeranter godhetsfullt gilla denna åtgärd och i de två större och till innehållet rikhaltiga och omväxlande numren se sig fullt ersatta för de under de mellanliggande två veckorna indragna.

Red.

---

*) Landssekreterare P. A. Schotte, assessor C. Stenström samt d:r A. Rydin. Dessa tillkallades ursprungligen såsom sakkunnige för en revision af sjukasselagen. Sedan arbetet därmed avslutats, torde frågan om moderskapsförsäkring upptagas till behandling.

Textilkonst på Industriutställningen.

Aktiebolaget S. Giöbel.

I tvänne intill hvarandra gränsande rum har ofvannämnda firma exponerat ett stort antal möbler, väfnader och textilarbeten.

Smältande i blå och rosevioletta färger lyser den Hjerténska bonaden en här till mötes med blomstermotiv, som blott obetydligt stiliserats. Den blågröna bordduken bredvid dämpar lugnande de ljusa nyanserna.

Fröken Mårtensson har komponerat en del färgrika gobelänger och en duk i hvitt och gult.

Ett nytt uppslag i fråga om handarbetade gardiner ger fröken Frida Lönnngren i sin komposition af de sällsynt trefliga mörkblå linnegardinerna med deras rika och omväxlande hålsöm, allt hållet i mörkblått och af god, lugn verkan. De hvita linnegardinerna med hvitt broderi och genombrutna bottnar, äfven af fröken Lönnngren, äro vackra om än ej påfallande originella.

Fröken Frida Samuelssons linneportiär har mycket matta färger och verkar något svag.

I ett hörn af rummet står en soffa med öfverstycke och stolar på grön boj, på hvilket man broderat ett ornamentartadt mönster i blått och grönt, och vidare en mahognymöbel i tämligen lätt stil, klädd med grönt siden. Fönsterinfällningen härtill består af tvänne raka gardiner med kappa, broderade med gult silke. En vacker, äfven med gult broderad store hör också till. Det trefliga lilla ovala tebordet på hvit fot med en duk af lärft och ofärgadt broderi intager en rangplats; allt detta, portiärer,

möbeltyg, duk m. m. är komponerad af fröken Ellen Stålbrand. Från väggen lyser därnäst Oscar Bergmans gobeläng, björkar om hösten. Det inre rummet i den Giøbelska utställningen är inredt till två interiörer, samt har en del bonader, mattor, etc. på de motsatta väggarna.

Här märkas nu först Alf Wallanders stora påfågelsgobeläng, hvilken täcker en half vägg. Färgerna är exotiskt praktfulla. Midt i en rikedom af blommor och blad, gående till större delen i gult, lyfta påfåglarna sina blåskimrande halsar med de små graciösa hufvudena.

Bredvid ofvannämnda gobeläng hänger en mycket stor väfd matta med mönster i rödt och grönt, liksom björkmöblerna i de tvänne rumsinteriörerna, komponerad af artisten Wallander. I det högra rummet, ett hvardagsrum, äro möblerna bestående bland annat af en ganska tung soffa med öfverbyggnad och hylla, klädda med rödt linne, på hvilket broderats björkhängesmotiv i mycket graciöst mönster.

Biblioteksmöbeln i interiören bredvid, har hållits i en mycket fin, ljus ton, och stilen har rönt inverkan från de antika modellerna. Soffan är särskildt lyckad, bred och bekväm utan att verka klumpig och klädseln, ljust mattgrönt, gör sig bra mot träets milda färg. En klocka i högt träfodral, lyckad i sina lättböjda linjer och med en ciselerad urtafla af Petrus Forsberg, bidrager till den känsla af lugn hemtrefnad man erfar i detta rum.

EBBA DE LA GARDIE.

Utlandet.

Förbud mot kvinnors nattarbete. Norge har i dessa dagar fått bevitna samma strider om förbud mot kvinnligt nattarbete i industrin, som nyss förts här i Sverige. Från kvinnohåll har drifvits en häftig agitation mot de bestämmelser i fabrikslagen, som förbjuda nattarbete för kvinnor på fabriker. Bland annat ha tolf kvinnliga läkare sändt lagtinget en hemställan att förkasta förslaget. De framhålla, att skyddet är alldeles opåkalladt och att det praktiskt taget skulle skada kvinnorna.

Lagtinget har nu behandlat dessa nya bestämmelser. Det blef en rätt liflig debatt, under hvilken ungefär samma synpunkter fördes fram från de båda motsatta lägren, som vi känna från debatterna i Andra kammaren här i Sverige. Bland de mest energiska förkämparna för denna skyddslagstiftning var hr Egede-Nissen. Slutet blef, att lagtinget med 16 röster mot 15 antog förslaget om förbud mot det kvinliga nattarbetet. Frågan skall nu åter inför odelsinget och väntas att blifva behandlad om 3—4 veckor.

Kvinnliga advokater.

„Der Verband fortschrittlicher Frauevereine“ har föranstaltat en internationell enquête, öfver frågan om kvinnliga jurister såsom advokater, hvarur framgår följande:

I Europa tillåtas i Holland, Frankrike, några af Schweiz' kantoner, Danmark, Norge och Sverige kvinnor att utöfva advokaturket. Så är utom Europa äfven fallet i Kanada, i Nord-Amerikas Förenta Stater samt i Australien. Öfverallt där kvinnorna slagit sig ned som advokater, ha de blifvit mycket använda och ha följaktligen haft en framgångsrik och inbringande praktik. I Amerika ha ett 40-tal kvinnor, hvilka särskildt utmärkt sig, anställts vid högre domstolar, under det att flera tusen sysselsättas vid de vanliga domstolarna.

Florens.

III.

Mina vänner.

Att ha eget hushåll i Italien är mycket enkelt. Alla varor sändas hem, såväl bröd och mjölk som kött, och grönsaksförsäljaren stannar hvarje morgon med sin kärra framför porten. Det gäller bara att välja med urskiljning och pruta med förstånd. Under sådana förhållanden är det ett nöje att laga sin mat själf, men det slukar tid, och därför måste man se sig om efter en hjälpare hand.

Några så kallade kommissionskontor finnas ej, och väl är det. Man kan väl inte tänka sig något rysligare än att träda in i dessa inrättningar, där en tjock madam tronar framför en klottrig kontorsbok med fruarna på sin högra hand och jungfrurna på sin vänstra, hvarifrån de växla blickar, som lofva godt för framtiden.

Nej, i detta verkligt demokratiska land finnes — trots all socialism — ingen hätsk klasskamp, åtminstone ej i Nord-Italien. Så till exempel ser man ofta en officer med sin fru under armen gå och prata med kalfaktorn, som står bakom honom på ett par stegs afstånd, arbetaren äter sin middag vid samma bord som ämbetsmannen, utan att någon af dem känner sig obehagligt berörd, och jungfrurna äro ett med familjen. Det beror kanske på den allmänna penningbristen. Den ena har bara litet mindre än den andra — till och med tiggaren har sina rättigheter. På fredagarna går han rundt i husen och får slantar, på lördagarna bröd.

Vill kolelden inte brinna trots all energisk fläktning med halmsolfjädern och stengolfven inte bli blanka, fastän de trakteras med fuktig sågspån i kilovis, och smakar maten kosmopolitisk i stället för italiensk, det vill säga hvarken hackad eller malen, då är det bäst att ge sig först som sist — tiden är dyrbar den med.

Saken är också lätt ordnad. Har inte portvakten någon syster, svägerska eller kusin boende hos sig, så har grannfrun det, och skulle det otroliga inträffa, att äfven där råder kvinnobrist, är det klokast att gå ner till kryddboden i hörnet. Liksom hemma är den tillhållet för en del sysslolöst kvinnfolk, som vet allt — för att ej tala om kryddkrämaren själf, som är en levande uppslagsbok.

Innan kvällen har din familj tillökats med en glad och vänlig varelse, som kokar en härlig mat och inviger dig i kvarterets små mysterier.

Den första som kom till mig, var Armida. Hon var blek och mager som en utsvulten katt och hade sina små tillhörigheter inknutna i en rutig bomullsnäsdud. Aldrig i mitt lif har jag mått bättre än under hennes tid. Hvarje dag stek på bordet, ägg i maccaronin — alldeles som i "casa mia", hemma hos mig, som hon alltid sade. Hon ökade synbarligen i välmåga, och inte bara hon, utan äfven hennes talrika syskon och anförvanter, som om eftermiddagarna samlades i köket.

Med sorg i hjärtat måste jag till slut erkänna, att

den matlagning som användes i Armidas hem, i hennes "casa mia", blef min magra pung för betungande, och under verklig saknad såg jag henne vandra iväg med sitt lilla knyte under armen. Skulle lifvet någonsin bjuda mig en sådan oxstek och sådana maccaroni al sugo som hennes?

Min lilla portfru blef nu mitt stöd. Hvarje morgon innan ännu solen trängt igenom dimslöjan, som omsveper staden, kom hon uppstörtande med sin guldlockiga pys på armen, glad och kvittrande som en ärla. Den lilla Raffaello placerades på en sängmatta, där han låg och sprattlade med sina nakna, fasta små lemmar — lik en liten kärleks gud som störtat ner under leken — medan hans mor fladdrade ikring i rummen, kokade kaffe och satte fram den brokiga servisen. Men nu började portklockan att ringa ursinnigt, liksom ville den pröfva makten af sin stämna efter nattens tystnad. Den kallade ej förgäfvets. I en blink lyftes gossen i vädret, och under skratt och slängkyssar försvunno mor och son genom dörren för denna gång.

Kärleksguden numro ett fick snart en liten lekkamrat, och då insågo min lilla portfru och jag till vår gemensamma sorg, att vi måste tillkalla en utomstående. Beslut samt gick hon ner till slaktaren, som tronar bakom en marmordisk, och lade i hans ganska felaktiga våg mitt framtida öde.

Dagens kamp med grönsaksförsäljaren pågick som bäst, då Giulia gjorde sitt inträde. Kvarterets fruar i kamkoftor stannade midt i prutandet för att beskåda nykomlingen, och själf bjöd jag henne stiga in i "salotton".

Giulia var en lång och ståtlig kvinna; hennes rika hårkorg stötte i gyllenrödt som de venezianska patriciskornas, och hon rörde sig med behagfull värdighet. Till karaktären var hon ödmjuk och god, och hon hade ett medlidsamt hjärta för alla betungade. Hennes eget lif var heller icke någon dans på rosor. Hon hade en man, som var betjänt hos en grefvinna och som bedrog henne med dennas kammarjungfru, allt under det han svartsjukt bevakade sin hustrus minsta rörelser. Hvarje morgon hade han en scen med henne utanför vår port, och när hon kom hem om kvällen, saknade hon alltid ett eller annat föremål, som mannen pantsatt för att tillfredsställa kammarjungfruns nycker.

Hade han åtminstone varit en af dessa sköna poliser med silfversmida uniformer och tvåkantiga hattar, hvilka skulle, utsläppta i Stockholm, förorsaka den största förödelse bland hufvudstadens tjänande systrar, i stället för en skelögd och illmarig puttefnask, inte värd att knyta sin ståtliga hustrus skoband.

Då hon emellertid trots alla föreställningar ej kunde förmå sig att skiljas från vidundret, hvars morgonscener förlängdes med hvarje dag, måste vi säga hvarandra far-

Pröfva
Gahns

NORMAL

Skrif- & Kopie-Bläck

Flyter lätt, kopierar utmärkt, bildar ej botten-sats, är mycket hållbart och angriper ej pennan.

väl. Hon grät och kysste mig många gånger vid afskedet, kanske hade hon onda aningar.

Ett år senare fick jag se hennes porträtt i en illustrerad tidning. Hon låg utsträckt på sängen, och en blodström flöt från tinningen ner öfver barmen och in bland hennes utslagna, gyllenröda hår.

Mannen hade skjutit henne — — —

Ett gemensamt karaktärsdrag hos de italienska kvinnorna af folket är godhet, hjälpsamhet och förnöjsamhet, och därför blir det inte tjänare man får i hemmen utan vänner med fel, svagheter och förtjänster — men alltid vänner.

A. L—n.

”Och de förundrade sig öfver, att han talade med en kvinna”.

De gamla österländska religionsstiftarna förklarade, som bekant, själen för mannens privilegium och immateriella egendom, medan den själlösa kvinnan blef hans materiella.

Århundraden efter sedan det Konfutsie lydtnadslag dömde den till allt själfständigt andligt lif oförmögna kvinnovarelsen till blind underkastelse under mannen som maka, dotter eller syster, vandrade en dag en annan religionsstiftare sin stilla väg genom Samariens bygder.

Trött af vandringen kom han till patriarken Jakobs brunn nära Sikar, och där satte han sig ned, längtande efter att få vederkvicka sig med en dryck friskt vatten.

Kvinnan, som upphämtade vattnet åt honom, förvånade sig först öfver, att han, en jude, ville ställa en bön till henne, en samaritisk kvinna.

Men hennes förundran skulle snart bli ännu större.

Ty det var, som om denne ensam främling med sina gåtfulla ord om det lefvande vattnet plötsligt skulle ha väckt något i hennes själ. Hennes själ, som säkert sofvit, medan hennes sinnen jagat efter lyckan, ty berättelsen ger ju en antydning om, huru hennes lif varit.

Denne man är en profet, tänkte hon, och en underlig oro grep henne, tankar och frågor utöfver det hvardagliga genomströmmade hennes inre, en längtan, som varit döfvad under hennes lufs förvilelser, tändes och tog sig uttryck i en fråga.

— Hvar skola vi tillbedja Gud, den högste, på detta berg eller i Jerusalem?

Och profeten, som läst i hennes själ, undervisade henne, icke som om hon såsom kvinna varit ett lägre väsen, en jordbunden varelse blott, utan han talade till henne djupa och starka ord, som skulle lefva i alla tider.

Då kommo hans lärjungar, och det heter, att de förundrade sig — förundrade sig öfver, att han talade med en kvinna.

Många ringaktande ord om kvinnosjälen ha under tidernas lopp fällts af män, tillhörande den kristna religionen, och likväl har ingen som just Kristus

själf upphöjt det rent andliga hos kvinnan. Därpå är det odödliga samtalet vid Sikars brunn ej det enda exemplet.

Ett annat är berättelsen om Martha och Maria.

Marta utöfvade i hemmet »kvinnans naturliga verksamhet», och visst är att Mästaren till fulla uppskattade hennes själfupppoffrande arbete, men likväl sade han till den i öfersinnliga tankar vid hans fötter lyssnande Maria, att hon utvalt den bästa delen.

Berättelsen om äktenskapsbryterskan, denna berättelse, som genom sin stora, enkla vishet erkännes skön äfven af annars kristendomsfientliga människor, kastar ett klart ljus öfver hur Kristus först såg till människan.

Fariséerna sågo blott kvinnan, som syndat och förtjänat döden, men han såg en människosjäl, där godt och ondt fanns blandadt med samma mått som hos hennes stränga domare. Vid samma tillfälle sade han också.

— I dömen efter köttet — jag dömer ingen.

Den fattiga änkan, som offrade sin sista skärf, gör i hans ögon en gärning värd lika mycket erkännande som ett manligt hjältedåd; om den kananeiska kvinnan betygar han för folket, att sådan tro har han inte funnit i Israel, och efter sin uppståndelse visade han sig först för en kvinna, Maria från Magdala.

Gripande är också berättelsen om synderskan i Simons hus. Hon vätte hans fötter med sina tårar och torkade dem med sitt hufvudhår, kysste dem och smorde dem med kostbar smörjelse.

Men rundt omkring sutto de till gästabud församlade judarna och betraktade henne med hånande blickar. — Vet väl Mästaren, hvilken kvinna hon är? undrade de sinsemellan.

Han visste det väl, och aldrig hade hon väl mött en sannare förståelse af hvad som — trots hennes besudlade lif — ännu fanns oskäradt och heligt djupt i hennes själ.

Kvinnans frigörelse har den rörelse kallats, som nu i moderna tider pågått bland kvinnorna, och för denna rörelse har, djupast sett, Kristus själf varit en af förkämparna.

Och den är ju ej blott en själfsvåldig sträfvan efter maktgemenskap med mannen utan ett kraf på att med samma själ som han, ej blott som kvinna utan som människa deltaga i den allvarliga, ofta bittra lifskampen, som skall föra mänskligheten framåt, och där vi redan borde ha hunnit den tid, som Fröding talar om i sin dikt: En fattig munk från Skara:

När ingen är ond och ingen är god
men bröder, som kämpa i onskans flod
och räcka hvarandra handen
för att hjälpa fram till stranden.

GUSTAVA SVANSTRÖM.

Internationella Kvinnoförbundets femte kongress.

När detta skrives äro såväl femårsmötet som kongressveckan tilländalupna och den mångspråkiga församlingen har börjat skingras från Toron'o.

Ett ögonblick under femårsmötet såg det mörkt ut att hinna med alla punkterna på den långa föredragningslistan, som tryckt på Internationella kvinnoförbundets tre officiella språk — engelska, franska och tyska — utgjorde en hel bok. Den tillmätta tiden före kongressens början var ganska knapp och där voro många rapporter att läsa och nästan lika många motioner att behandla. Emellertid lyckades det öfver förväntan att utnyttja de sista timmarne. Kvinnoförbundet gjorde som lagstiftande församlingar mot slutet af parlamentsperioder, det brådskade på med ärendena och nådde det mera ovanliga resultatet af endast ett straffplenium.

Läsningen af femårsrapporter från de 22 anslutna nationalförbunden tog en god del af mötestiden i anspråk. Det skulle föra för långt att här försöka lämna en öfersikt af det mångsidiga sociala arbete, hvarom rapporterna berättade. Frågor af allehanda slag: pedagogiska, rättsliga, hygieniska m. m., m. m. passerade revy och redogörelser för vunna framgångar eller lyckliga uppslag på än ett än ett annat område af det vida arbetsfältet hälsades med lifliga applåder.

Emellertid har den mänskliga konceptionsförmågan som oftast en gräns och intet välgrundadt skäl föreligger, hvarför deltagare i internationella kvinnokongresser skulle förutsättas vara ett privilegieradt undantag från den allmänna regeln. Att timme efter timme lyssna till uppläsning af ofta mycket koncentrerade rapporter och söka få en någorlunda klar uppfattning af innehållet, att den ena kvarten höra om arbetet i Grekland och den andra ha sin uppmärksamhet inställd på Tasmanien eller Nya Syd-Wales för att sedan inom loppet af en halftimme eller mindre via Förenta Staterna förflyttas öfver till något mellaneuropeiskt verksamhetsområde innebär en afsevärd nötning på hjärncellerna. Många af de förträffliga rapporter, som framlagts i Toronto, hade förvisso förtjänat att komma mera till egen rätt och till andras gagn än som rimligtvis kunde ske med den tillämpade föredragningsmetoden. Hvarför inte infordra de olika nationalförbundens och andra veder-

börliga rapporter i så god tid att de hunne föreligga i tryck redan vid femårsmötet? Tid kunde på så sätt vinnas genom inbesparad uppläsning och samtliga intresserade, det torde vilja säga alla som kommit till mötet, hade tillfälle att verkligen taga kännedom om nationalförbunds och kommittéers arbete medan de ännu dagligen sammanträffade med representanter från olika länder och hade de bästa möjligheter att omedelbart erhålla närmare upplysningar om de punkter i rapporterna som väckt särskildt intresse. Att redogörelserna, såsom nu sker, tryckas först efteråt samtidigt med de andra mötesförhandlingarna, har ej alls samma nytta med sig.

Vid behandling af föreliggande motioner fattade femårsmötet flera beslut, som komma att ytterligare utvidga Internationella kvinnoförbundets redan förut ej alltför knappt tilltagna verksamhetsområde. I ett tidigare meddelande från Toronto, hvilket var ett försök att teckna de stora dragen af förbundets organisation, har jag framställt de ständiga internationella kommittéerna som organ för I. C. W:s samfälliga arbete. Efter Torontodagarne räknar förbundet ytterligare tre sådana centrala verksamhetsorgan och deras uppdrag illustrera vidden och mångfalden hos de mål I. C. W. gör till sina. En af de nya kommittéerna skall arbeta för förbättrad samhällhygien och kommer att i denna afsikt bedrifva upplysningsverksamhet för att i de vidaste kretsar sprida intresse och kunskap beträffande hygienens lagar och mål. Formen för detta agitations- och upplysningsarbete är gifvetvis ämnad att blifva den mest populära. Af de två andra internationella kommittéer, som tillsattes, kommer den ena att ägna sig åt studiet af frågor rörande unga flickors yrkesutbildning efter slutad skolkurs och ordnande af lämpliga platsförmedlingsanstalter för ungdom. Den andra är afsedd att bli ett led i arbetet för kvinnliga emigranternas skydd och hjälp. Om den sistnämnda frågan utspann sig en liflig diskussion, som till stor del rörde sig om vikt af att ge verksamheten en sådan benämning att den ej kunde missförstås. Särskildt de skandinaviska ländernas representanter voro på lättbegripliga grunder angelägna att Internationella Kvinnoförbundet ej skulle få rykte om sig att uppmuntra till utvandring. Resultatet af debatten blef att en kommitté tillsattes »för

emigration och immigration» och därmed ansågs faran för misstyding aflägsnad.

Under kongressveckan utvecklades ett intensivt arbete. I nio olika sektioner fördelade efter litterära, hygieniska, industriella, filantropiska m. m. frågor pågingo dagligen sammanträden från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m. med en timmes rast för lunch. Föredrag och diskussioner i olika ämnen aflöste hvarandra. Tilloppet af åhörare var på de flesta sektioner mycket stort och öfverfulla salar samlade mera celebra talare, såsom miss Jane Addams, den kända ledarinnan af arbetersklubbar i Chicago, miss Sadie Americain med sitt föredrag om lekplatser för barn och sina diskussionsinlägg i sedlighetsfrågor, mrs E. Franklin, uppmärksam i England som talare och skriftställarinna i pedagogiska ämnen. Stort intresse tilldrog sig äfven den engelska yrkesinspektrisen, miss Martindale's historiska öfversikt af barnarbetet inom industrien i England. I samband med detta föredrag uppstod i anslutning till några rapporter om arbetslagstiftning en långvarig och ganska intensiv diskussion om den i Sverige — liksom annorstädes — mycket debatterade frågan om speciella skyddslag för industriarbetande kvinnor. Af diskussionsinläggen framgick, att de tyska kvinnorna vid kongressen — deras talan fördes framför andra af doktor Alice Salomon — voro anhängare af en sådan lagstiftning; holländskorna dokumenterade sig lika samfällt som motståndare, under det att de engelska representanterna företrädde delvis den ena, delvis den andra uppfattningen. Det torde näppeligen behöfva tilläggas, att såväl skäl som motskäl uppvisade en påfallande likhet med hvad som anförts i frågan hemma i Sverige.

Det engelska nationalförbundets ordförande, mrs Edwin Gray, sökte i ett inlägg sammanföra de båda motsatta synpunkterna. Hon uttalade som sin uppfattning beträffande förhållandena i England, att hitills hade de separata lagarne endast varit till gagn för industriarbeterskorna, men tillade, att kvinnor af olika nationer borde ha sin uppmärksamhet riktad på den vidare utvecklingen af denna skyddslagstiftning, då den lätt kunde missbrukas i konkurrenskampens tjänst och bli ett medel att utesluta kvinnor från de bäst aflönade yrkena.

I sektionen för litteratur tilldrog sig Sverige en visserligen naturlig men därför ej mindre glädjande uppmärksamhet genom ett föredrag om Selma Lagerlöf. Många af auditoriet, som ej förut kände till hennes arbeten, blefvo ifriga att få titlarne på de engelska upplagorna af Gösta Berling och Nils Holgerson.

Det vore fåfång möda att vilja ge en uttömmande framställning om hvad som förekom på de olika sektionerna under kongressens sex dagar. Inte ens den flitigaste deltagare kunde hinna med mer än en bråkdel af de intressanta ämnen, som lockade, och svårigheten att välja bland mångfalden var ofta

besvärande nog. Ibland kunde det inträffa, att man efteråt fann sitt val mindre klokt. Men vid mötgångar af detta slag liksom inför hopplösheten att hinna med allt, var tanken på de i sinom tid utkommande kongressförhandlingarne en god tröstgrund, om man ock har anledning förutsätta, att den trösten först kommer sent.

Det ej minst intressanta och värderika vid kongressen var de utmärkta tillfällen den beredde till stiftande af internationella bekantskaper. Under mötes-timmarnes brådska blef ej så mycken tid öfrig till personligt umgänge, men den serie af mottagningar och utflykter, som de älskvärda kanadensarne anordnade för sina främmande gäster, skänkte kongressens deltagare snart sagdt dagliga tillfällen till personliga sammanträffande och privatdiskussioner.

De två mötesveckorna i Toronto fingo en ståtlig afslutning genom den afskedsfest, som kanadensiska kvinnornas nationalförbund anordnat i parlamentshuset sista kongressdagen på kvällen. Mottagningen skedde i själfva sessionssalen, som var präktigt illuminerad af elektriskt ljus och eleganta toiletter. Generalguvernörens fru, provinsguvernören och andra notabiliteter närvaro. När talen skulle börja, intog lady Aberdeen talmannens plats på en estrad och kring henne samlades en hel stab af förbundsfunctionärer. De delegerade uppmanades att bänka sig på parlamentledamöternas platser. Öfriga inbjudna kantade salens väggar och fyllde åhörarläktarna. I dessa nog så festliga omgifningar uttalades Internationella kvinnoförbundets tack till Kanada för visad gästfrihet, och som talens mängd stod i direkt proportion till graden af våra tacksamma känslor, led det mot midnatt, innan församlingen åtskildes under uttryckta förhoppningar att mötas vid femårskongressen i Rom 1914.

Dessförinnan samlas emellertid representanter för de olika nationalförbunden till verkställande möte i Stockholm 1911.

Toronto i juli 1909.

AXIANNE THORSTENSON.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Litteratur.

Hjalmar Bergman: Savonarola. En munkhistoria berättad af Messer Guidantonio Vespucci. Alb. Bonniers förlag. Stockholm 1909. Pris 4: 50.

Somliga böcker efterlämna hos läsaren intrycket af en enda, starkt och lefvande skildrad personlighet, till hvilken allt det öfriga blott bildar en mer eller mindre snart förbleknande bakgrund eller af en kanske odefinierbar, men icke mindre tydligt ihågkommen stämning, i hvilken alla enskildheter drunkna och förglömmas. Andra åter intrycka i medvetandet en förvirrande mängd bilder af personer, händelser, situationer, alla ungefär lika färgstarka. Till det senare slaget synes mig »Savonarola» höra. Det är icke bilden af fra Girolamos utmärklade gestalt och brinnande ögon, som dröjer kvar i minnet, ej håller någon fläkt af det patos som bar honom, utan snarare miljöskildringen, myllret af bipersoner och bihändelser.

Förf. har valt att stödja sig bakom en fingerad författarpersonlighet, den florentinske statsmannen Guidantonio Vespucci, hvars intresse för Savonarola hufvudsakligen betingas däraf, att hans älskade Laodamia varit fra Girolamos barndoms lekkamrat och ungdomskärlek och på äldre dagar blir hans hängifna lärjunge. Messer Vespucci är en lärd man, som strängt bemödar sig om att vara opartisk och objektiv. Han förklarar visserligen i början af sin berättelse, att han hatat munken, alltsedan han första gången hörde hans namn nämnas af Laodamia, men man tror honom snarare, då han i slutet af boken försäkrar, att han icke är fra Girolamos ovän, ehuru han icke kan understödja en man, hvars handlingar skada Republiken. Någon sympati kan han inte känna för honom, men den motvilja som färgar hans skildring, kan inte få namn af hat. Messer Vespucci har själf intet patos och kan därför inte egentligen träda i något förhållande till en man som Savonarola. För kristendomen, för kyrkan såsom andemakt har han en renässanshedsnings hela oförstående likgiltighet, och — frånräknadt en viss bitterhet öfver att munken på sätt och vis beröfvat honom Laodamia — betraktar han därför Savonarola med den absolut utanförståendes fullkomliga oberördhet. Det mesta af hvad han relaterar, är också andrahands berättelser; själf har han endast några få gånger sett och hört munken. Det synes mig därför inte vara något riktigt lyckligt grepp att låta läsaren göra fra Girolamos bekantskap genom Guidantonio Vespuccis förmedling. Det blir något alltför opersonligt och aflägsat öfver den bild vi få af honom.

Däremot skall villigt erkännas att miljöskildringen är gjord med stor skicklighet. Hur pass historiskt trovärdig den är, saknar jag förutsättningar att af-

göra, men den verkar öfvertygande, och visst är att förf. lyckats gjuta lif i sceneriet och de många uppträdande personerna, om det också för den, som saknar hans beläsenhet på området, stundom kan falla sig litet svårt att hålla reda på dem från den ena scenen till den andra. Den något omständiga kröniketonen är väl genomförd, och tack vare detaljernas rikedom och tidsfärg får man det intrycket, att en bit renässanshistoria utspelats inför ens ögon. Guidantonios och Laodamias kärlekshistoria saknar ej heller en viss vemodig fägring. Men af Savonarolas ande sväfvat föga eller intet öfver bokens blad. Det är kanske inte heller meningen.

M. L. B.

Hvita Bandskonferensen den 23—26 juni 1909.

Såsom rösträttskvinna och hvitbandist skulle jag önska att för Dagnys läsare skildra de dagar, då Hvita Bandets åttonde årsmöte hölls i Sundsvall denna sommar. Att det ej är en lätt sak att inbjuda till en konferens, det lär man sig snart förstå. Men Sundsvallsborna, alltid frimodiga och hurtiga, hade tagit sin uppgift både med allvar och glädje samt på ett storartadt sätt fyllt alla anspråk. Centralstyrelsen, de 75 ombuden och andra medlemmar af föreningen, som af intresse kommit med, fingo bo — gratis eller till billigt pris — hos olika familjer i staden; lokalen, Goodtemplarhuset, var den bästa man kunde önska, och äfven en så kinkig fråga som »matfrågan» var löst på ett i allo lyckligt sätt. Kommer så härtill, att ombuden denna gång samlats, som det såg ut, med den fasta föresatsen att ej förspilla den dyrbara tiden med mer eller mindre fruktlösa diskussioner om stadgeändringar o. d. utan draga bästa möjliga fördel af samvaron till verkligt gagn för dem själva och de föreningar de representerade. Också rådde en högtidlig stämning i salen, då vår afhållna och vördade ordförande förklarade mötet öppnadt och inledde förhandlingarna med bön och Guds ord. Som en frisk fläkt från Norrlands berg, skogar och älfvar kom så välkomsthälsningen från Sundsvallsföreningen genom dess ordförande, fröken Elin Nilsson. Sedan åtskilliga telegram afsändts, bl. a. till Hvita Bandets i Sverige höga beskyddarinna, kronprinsessan Margareta, och en del val för mötet företagits, upplästes utdrag ur centralstyrelsens årsberättelse.

Tryckta exemplar af densamma utdelades till ombuden.

Af denna framgick, att föreningen vid 1908 års slut räknade 5,118 medlemmar, fördelade på 93 lokalafdelningar. Kommo så rapporter från departementcheferna: om barnarbetet och nykterhetsundervisningen af fröken Elin Nilsson, om verksamheten bland fabriksarbeterskor af fru Anna Preinitz, om stufveriarbetet af doktorinnan H. Sjögren samt på fredagen från ledarinnan för departementet för sedlig fostran, fröken Ina Rogberg. Efter densamma fattades en resolution efter föregående diskussion. Härunder betonades vikten af motarbetandet af osedlighet i konst och

litteratur men framför allt att söka förebygga lasten genom upplysande föredrag för olika kategorier af människor: fäder, mödrar samt de unga själfva, som äro utsatta för de största frestelserna. Renhetsbegreppet skulle ställas högt. Föreläsningar om kroppens vård, särskildt sexuell hygien, samt spridandet af god litteratur vore goda bundsförvanter.

Ur det rikhaltiga programmet må dessutom nämnas: nykterhetslektion af fröken Elsa Bengtsson, som visade, att undervisning i detta viktiga ämne äfven på ett lägre stadium kan göras både instruktiv och rolig, nykterhetsföredrag af fröken C. Francke samt af densamma öfver ämnet: "Huru skola vi väcka och vårda den religiösa känslan hos de unga?" Likasom det förra frambringade starka applåder, verkade det senare sådan stämning, att diskussionen, som skulle följa efter, inställdes, för att ej under denna några af de goda orden skulle bortplockas. Man ville behålla kvar för egen del talarinnans trosvarma öfvertygelse om barnen som evighetsvarer, hvilka genom en finkänslig undervisning och uppfostran kunna föras till en personlig tro på Gud. — Uppfordrande och praktiska voro fröken Symonds-Ohlins "riktlinjer för lokalföreningarnas arbete" samt fröken Elin Nilssons rösträttsföredrag. I båda lades åhörarne enträget på hjärtat att mera ingripande deltaga i rösträttsföreningarnas arbete samt att använda de tillfällen kvinnorna redan nu hade i det politiska lifvet att verka för nykterhetens och sedlighetens befrämjande. — Mera delade voro meningarna om doktorinnan Rosengrens fint utarbetade men originella förslag om ritual vid intagning af nya medlemmar samt fröken Rogbergs varmhjärtade vädjan till föreningarna att återinföra löfteskort till dessa.

Bland nöjen, som anordnats för deltagarna, må nämnas en välkomstfest på Sundsvallsföreningens egen lokal, och en utflykt på Ljungan midsommardagen, då friluftsmöte — fastän inomhus på grund af regn! — hölls med flera talare för en stor skara åhörare.

På lördag middag, sedan centralstyrelsen blifvit enhälligt omvald, var afskedsstunden, då flera af deltagarna framlade sitt hjärtas känslor af tacksamhet och glädje öfver allt som gifvits i dessa dagar. Och så förenade man sig för sista gången i bön och sång — mycket hade under mötet sjungits, både unisont, af körer och solister — och efter den sista gemensamma middagen skildes man för att rusta sig till uppbrott. Men mycket fick man taga med sig hem: rika minnen och nya impulser till arbetet. Trots olikhet i gåfvor och lefnadsförhållanden kände säkert många, att vi voro en stor syskonskara, som ville redligen kämpa för vårt stora mål: "Sveriges kvinnor nyktra och sedliga" och i lifvet söka förverkliga vårt motto: "för Gud, hem och fosterland." Och då vi nästa sommar mötas till konferens i Stockholm, hoppas vi kunna inberätta om frukter af vårt arbete, om nya segrar på gamla och nya fält.

A. T—II.

Rösträttsbrefkorten.

Genom en kortare notis är det redan bekant för Dagnys läsare, att F. K. P. R. i Göteborg utsändt en serie brefkort med porträtt och citat af framstående män och kvinnor, hvilka genom arbete och sympati för kvinnornas frigörelse banat väg för deras rösträttskraft. Den väl valda serien består af tolf, i ljustryck fint utförda kort, hvaribland vi först märka ett porträtt af Fredrika Bremer i den välbekanta, gammaldagsdrägten från hennes tid. Citatet under talar om hennes varma önskan om friare och bättre förhållanden för framtidens kvinna. Under en bild af hennes samtida och vän, Erik Gustaf Geijer, står ett yttrande af honom: rättsmedvetandets utveckling går i bredd med erkännandet af kvinnans rättigheter. Af kvinnliga rösträttspioniärer i utlandet finnas Susan B. Anthony och Mary Wollstonecraft representerade genom tvänne utmärkta porträtt, liksom Internationella Rösträttsalliansens ordförande mrs Carrie Chapman Catt. John Stuart Mills kloka, af tänkande präglade drag återfinnas öfver ett uttalande om, att det icke finns en skugga af skäl för att icke gifva kvinnan rösträtt på samma villkor som män, och Björnstjerne Björnson säger vackra och lyftande ord om kvinnan. Af de riksdagsmän, som arbetat för vår sak, ha porträtt och uttalanden af F. T. Borg, S. A. Hedin och Carl Lindhagen medtagits. Och till sist finnes tvänne utmärkta porträtt af våra outtröttliga rösträttskämpar Ann Magret Holmgren och Anna Whitlock.

Kortserien kan rekvireras genom fröken *Hildur Öijer, Göteborg* och priset utgör *1 kr.* Profsäändning expedieras franko mot insändande af 1 kr. i postanvisning eller sparmärken. Det är att förmoda att de vackra korten få en strykande åtgång

Notiser.

Den 145:e F. K. P. R. bildades den 17 juli i Tvååker (Halland) efter föredrag af fru Frigga Carlberg. Föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

Ett politiskt möte för den blifvande Malmöhus läns valkrets hölls den 10 juli i Bökeberga och besöktes af omkring 300 personer. Mötet öppnades af f. riksdagsmannen Nils Persson i Råntegården. Politiskt föredrag hölls därpå af professor H. Wallengren om de frisinnades organisation. Efter ett föredrag om kvinnans rösträtt af fröken Sigrid Kruse från Karlskrona, lämnade riksdagsmannen J. Pålsson i Anderslöf en redogörelse för 1909 års riksdagsarbete. Därpå hölls föredrag om politisk och social uppfostran af direktör S. Säfstrand, Hörby. En frisinnad valkretskommitté på 18 personer från olika delar af den blifvande valkretsen utsågs.

Rösträttsföredrag höll fru Kata Dahlström i Strömstad måndagen den 12 dennes på anmodan af därvarande F. K. P. R. Fru Dahlström talade om rösträttsfrågan från kvinnosynpunkt, särskildt från arbetarekvinnans synpunkt och betonade motståndet mot kvinnans likställighet med mannen som en raffinerad grymhet.

Föredraget, som åhördes af en stor människomassa, såväl badgäster som samhällsmedlemmar, belönades med lifligaste bifall.

Sprid Dagny!

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{1}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$ och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Annonsförmedlare,

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

**DAGNYS EXPEDITION,
Mästersamuelsgatan 51, Stockholm.**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

- N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelserna i Rösträttsfrågan 1905—1906..... —: 50
 " II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) ..... 6:—
 " III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt ..... —: 50
 " IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor ..... —: 10
 " V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt ..... —: 40
 " VI, Partituttalanden i kvinnornas rösträttsfråga..... —: 25
 " VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland..... —: 40
 Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn..... —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt ..... —: 05
 " 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? ..... —: 10
 " 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?..... —: 10
 " 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt ..... —: 10
 " 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? ..... —: 05
 " 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen ..... —: 10
 " 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ... —: 15
 " 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen ..... —: 05
 " 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen ..... —: 05

Minneslista ..... —: 05

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning..... (—: 75) —: 60

- Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter ..... —: 10
 Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen ..... —: 45
 Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre ..... —: 25
 Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren ..... —: 25
 Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt ..... —: 25
 Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft ..... —: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Göteborg flygblad:

- N:o 1 och 2 (slutsålda)
 " 3, Helen Sjöstedt: Kvinnornas frihetsväddjan ..... —: 05
 " 4, Frigga Carlberg: Hvarför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen..... —: 05
 " 5, Helen Sjöstedt: Den fängslade modern ..... —: 25
 " 6, Frigga Carlberg: När begreppen klarna. Dramatisk bagatell i 2 scener ..... —: 25

Vid rekvisition af minst 100 ex. af nr:is 3 och 4 och vid rekvisition af minst 10 ex. af nr:is 5 och 6 lämnas 20 % rabatt.

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Linköping flygblad:

- N:o 1, Villy Sjödin: Några intryck från kvinnosaksmötet i Kristiania ..... —: 06
 " 2, Emy Wenström: Ett ord till kristligt intresserade kvinnor ..... —: 05
 " 3, Jenny Wallerstedt: Några ord med anledning af kvinnornas masspetition ..... —: 06

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Gäfle flygblad:

- N:o 1, Anna Björck: Föredrag vid årsmötet den 31 januari 1906
 " 2, Klara Lindh: Kvinnan i det politiska och kommunala

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Landskrona flygblad:
 Anna Linder: Hvarför vi begära rösträtt..... —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Sundsvall flygblad:

Dag, utgifven med anledning af föreningens femårsfest i december 1908..... —: 50

Centralförbundet för Socialt Arbete's utbildningskurs

för personer hvilka skola ägna sig åt *bostadsinspektion, barnavårdsinspektion, hemarbetsinspektion* m. m. dylikt.

Teoretisk och praktisk utbildning.

Tillämpad Kemi, Fysik, Fysiologi, Bakteriologi, Allmän Hygien, Sjukvård, Barnavård, Fattigvård, Byggnadslära, Samhällslära, Författningskunskap m. m.

Ettårig kurs, 15 sept.—1 juni, pris 250 kr.

Inträdesfordringar: 21 år fyllda samt kunskap motsvarande minst realkolexamen eller viss praktisk utbildning.

Närmare upplysningar meddelar fröken K. Hesselgren, kursledare. Adress: Lästmakaregatan 6, Stockholm.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr nm.)

Ung, språkkunnig lärarinna, som vistats i Tyskland, söker till hösten plats i familj. Goda rek. Svar till "Undervisningsvan", Olofström p. r.

Lärarinna 22 år, genomgått läroverk, Kindergarten, undervisningsvan i skolämnen, språk, musik, söker plats, helst för mindre elever. Enkel, barnkär. Goda betyg. Vidare Nya Inack. Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Ung, bättre flicka, som genomgått 8-kl. flickläroverk samt är van att undervisa mindre barn, önskar plats i familj. Svar till "Hösten 1909", Kalmar p. r.

Ung flicka af god familj, kunnig i engelska språket, önskar medfölja äldre dam som sällskap och hjälp till badort eller utlandet. Svar märkt "M. 20", Utö p. r.

Lärarinna (ej seminariebildad) önskar till hösten plats, helst i skola att undervisa i lägre klasserna. Genomgått 8-kl. läroverk, 3 års undervisningsvana från privatskola. Vistas för närvarande i Tyskland. Betyg och rekom. kunna företes. Svar till "E. M.", Sköfde p. r.

Ung, bättre flicka, som genomgått 8-kl. klassigt läroverk, önskar till hösten plats att undervisa mindre barn, äfven i pianospelning, om så önskas. Svar till "H.", Trollenäs p. r.

Ung, bildad flicka, uppfostrad i Tyskland, önskar plats att undervisa i tyska spr. och vara behjälplig i hushållet. Svar till "Villig", Antikvariatet, Örebro.

Ung, musikalisk, 18-års flicka, som genomgått 8-kl. klassigt läroverk, önskar till hösten plats som guvernant. Svar inom 8 dagar till "G.", Degerfors.

Engelska, ung, bildad och musikalisk söker plats som husföreståndarinna. Ref. finnas. Svar till "Musikalisk", Göteborg p. r.

Ung flicka, som genomgått hushållsskola samt praktisk elevkurs, spec. i landthushåll, söker plats till 1 sep. eller till hösten i landthushåll eller prästgård å landet, helst i mellersta eller södra Sverige, att deltaga i skötseln af hushållet, mot fritt vivre eller möjligen någon lön, ett godt och vänligt bemötande samt medlem af familjen. De bästa betyg och ref. Svar tacksamt till "A. B.", Marianelund p. r.

Undervisningsvan, musikalisk lärarinna, som genomgått läroverk och mindre sem., söker plats. Svar till "September", Nyköping p. r.

Kindergarten (Lekskola).

En ung flicka, som genomgått åttaklassigt läroverk och fullständig kurs vid Berliner Fröbels-Vereins Kindergartenseminarium, önskar anställn. som lärarinna vid lekskola eller i familj. Utmärkta ref. Svar märkt "M. S.", vidarebefordras af S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm.

Ung flicka, som med mycket goda betyg genomgått 9 månaders kurs vid Kristinehamns praktiska skola och har särskild fallenhet för handarbete, söker plats. Är kunnig i sömnad, väfnad, målning på glas och trä, läderplastik m. m. Ref. rektor C. Pehrson, Kristinehamn. Svar till Hulda Andersson, Salstad.

Å större herregård

i folkrik trakt där godt och vänligt hem finnes (icke inackorderingsställe) önskar bättre medelålders flicka någon tids sysselsättning mot fritt vivre och fria resor. Mångårig vana vid hushållsgöromål samt tillsyn af enkelt men ordningssamt hem. Goda referenser. Svar till "Omväxling", Sv. Dagbl. annonskontor, f. v. b.

Flicka

som genomgått 8 kl. läroverk, önskar till hösten plats som guvernant för mindre barn. Svar till "18 år", Antikvariatet, Örebro.

LEDIGA PLATSER.

Lärarinna

sökes för Karlskoga Realskola till instundande hösttermin.

Undervisningsskyldighet i öfre förberedande klassens ämnen samt i modersmålet, matematik och välskrifning i klasserna 1—3.

Lönevillkor beroende på kompetens.

Ansökan åtföljd af betygsskrifter torde insändas snarast och före den 10 augusti till disponenten R. Sohlman, Bofors.

I mindre, privat skola i närheten af Stockholm får undervisningsvan musikalisk lärarinna plats. Lönevillkor 600 och allt fritt. Vidare Nya Inack. Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

För en under bildning varande Samskola

härstädes önskas en föreståndarinna med afgangsbetyg från lärarinne-seminarium och några års praktisk erfarenhet.

Närmare upplysningar meddelas af Doktorinnan **HJORTON, Huskvarna**.

I läkarehem i södra Sverige får undervisningsvan, gärna musikalisk, (ehuru ej nödvändigt) lärarinna plats. Elev 10 års gosse. Vidare Nya Inack. Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Guvernant sökes nu genast att medfölja svensk familj till Sydamerika. Förstklassiga rekommendationer fordras. Vidare under postadress "138" eller Allm. Tel. 138, Djursholm.

Annonsförmedlare

helst kvinnlig, sökes för

MORGONBRIS. Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen. Upplaga 10,000 ex.

Anmälan å Morgonbris exp. Tunnelgatan 1 B. 1 tr. Sthlm.

Lärarinna önskas till hösten för en gosse, nybegynnare, samt en flicka, som skall läsa andra klassens kurs. Helst musikalisk. Svar med foto., betyg och pretentioner till "N.", Åkers styckebruk.

Bättre anspråklös flicka, kunnig i matlagning och öfriga husliga göromål samt något hemma i sjukvård erhåller plats i liten familj som sällskap och hjälp. Svar med rek., uppgift på anspråk m. m. sändes till "Husmor", under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Ett äldre allvarlig sinnadt fruntimmer, van vid sjukvård önskas som hjälp och sällskap åt en bröstsklen fru. Sv. till "N.N.", Oskarshamn p. r.

För 2 flickor som vilja lära hushåll finnes inackordering i godt hem, 1½ timmes resa från Stockholm. Den som vill läsa läxor samt spela med 2 barn 10—12 år gam. erlägger halftva priset. Svar till "Badgäst 1909" Södertelge poste restante.

Frisk och pålitlig barnfröken får plats på landet att biträda vid vården af en 16 mån. flicka. Lön 100 kr. om året. Svar till fru Ekman, Hjälpås.

Lärarinneplats.

En musikalisk lärarinna, som kan tala tyska eller engelska, erhåller plats i Ockelbo prästgård från och med höstterminen för att läsa med en nioårig flicka samt äfven undervisa i pianospelning. Närmare meddelar prosten E. G. Ljungqvist, adr. Ockelbo.

Sjuksköterske- platsen

vid Mariefreds sjukstuga är ledig att tillträda den 1 okt. Sköterskan är skyldig att hålla jungfru, att bestrida mathållningen mot 55 öre per underhållsdag, att bekosta tvätt mot 300 kr. pr år. Lönen 800 kr., semester en månad med 72 kr. till vikarieersättning. Ansökning jämte meritförteckning torde insändas till doktor Vilhelm Lind i Mariefred.

Afdelningssköterska.

På en manl. kir. afdelning blir plats ledig den 1 sept. å lasarettet i Falun för sköterska van vid nar-kos. Ansökningar åtföljda af betyg — äfven skolbetyg — torde liksom förfrågningar ställas till husmodern.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr.

Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoaletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af våningar, dekorerung för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Deposition & Sparkassa

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

SIGRID WÅGMAN

FOTOGRAFATELIER

3 UPPLANDSGATAN 3

(invid Norra Bantorget)

Grupper i det fria. Förstoringar utföras.

Förstklassigt arbete! Amatörer undervisas!

Pris fr. Kr. 6 pr. duss.

A. T. 83 03.

Obs. Hiss I.

HEMSKOLA.

I godt hem på landet nära skog och sjö mottagas några sent utvecklade eller kläna barn mellan 6 och 12 år för utvecklande och föstrande vård. Början 1 sept. Svar märkt "Prästgård" under adr. S. Gumæli Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influerna medel. Vidare efterser Notariatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/2 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

Nyheter i bokhandeln.

Du och din själ. Af pastor *Friedr. Gaedke*. Bemynd. öfvers. från tyskan Häft. 1: —, kart. 1: 25.

Vår förebild. Af *Chr. Hansen*. Att begagnas vid samtal eller bibelkurser i ungdomsföreningar. Bemynd. öfvers. Häft. 0: 40.

Hvem är han? Af *Chr. Hansen*. Frågor och tankar till efter-sinnande vid ett dagligt studium af Marcus' evangelium. Bemynd. öfvers. Häft. 1: 50, kart. 1: 75, klotb. 2: —.

I konungens tjänst. Berättelse af *D. Alcock*. Förf. till "De spanska bröderna" m. fl. berätt. Öfvers. af pastor *Henning Sjögren*. Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 50.

Tankar och samtal om lifvets högsta frågor: Af dr *Oscar Bensow*, kyrkoherde och teol. docent:

I. Ett samtal om undren och deras möjligheter. Pris 10 öre.

II. Ett samtal om försynen och slumpen. Pris 10 öre.

III. Ett samtal om viljans frihet. Pris 10 öre.

I fängelse. Maningsord af *H. Heurlin*. Pris 15 öre.

I lifvets morgonstunder. Sånger för de små af *A. S—g*. Pris. 1: 50.

Svensk söndagsskölsångbok till bruk för skolor och vid barn-gudstjänster. Inneh. 350 sånger. Inb. 25 öre.

Några af Guds stor löften till de unga af *P. Z.* Pris 15 öre.

I hamn. Bibl. för de unga. Ungdomserien VIII. Berättelse af *Anna Carlsdotter*. Pris 30 öre.

Sommarlof, illustrerad sommartidning för barn med för året nytt omslag af *Elsa Hammar*.

Priset är 12 öre för enstaka ex. Vid rekvisition af minst 20 ex. lämnas tidningen för 10 öre samt hvar 11:e ex. gratis. Tagas 100 och därutöver på en gång, nedsättes priset till 8 öre per ex., men då lämnas inga friexemplar.

Katalog sändes på begäran gratis och franko.

A.-B. Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Exp., Stockholm 3.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslära-
kurs. Slöjdlära-kurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

Bomullsklädnings i afpassade
bitar, 8 mtr. äkta färg, vackra ran-
diga eller rutiga mönster, erhålles
till 2,85 st., d:o bättre qualite, extra
fina mönster till 3,20 st. Otto Os-
karson, Gamla Kungsholmsbrog. 23
A, Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

Fem praktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter *Jules Verne* af *Alfred Smedberg*. 352 sidor med 47 illustrationer af *Karl Aspelin*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af *Hugo Gyllander*. 259 sidor. Med 45 illustrationer af *Ingeborg Uddén*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af *Harald Östenson*. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter *Jules Verne* af *Alfred Smedberg*. 312 sidor, 44 illustrationer af *Brita Ellström*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af *Marie Louise Gagner*. 304 sidor, 33 illustrationer af *Edv. Berggren*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

En tysk Sverigekännare. *Sophie Charlotte von Sell*. Af *E. K—n*.

Moderskapsförsäkring. Af *M. Marcus*.

Kvinnliga advokater.

Textilkonst på Industriutställningen. Aktiebolaget *S. Giöbel*. Af *Ebba De la Gardie*.

Utlandet.

Florens. Mina vänner. Af *A. L—n*.

Och de förundrade sig öfver, att han talade med en kvinna. Af *Gustava Svanström*.

Internationella Kvinnoförbundets femte kongress. Af *Axi-
anne Thorstenson*.

Hjalmar Bergman: *Savonarola*. Rec. af *M. L. B.*

Hvita Bandskonferensen den 23—26 juni 1909. Af *A. T—ll*.

Rösträttsbrefkorten.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**